

De Bibliotheek op school Plus Trajectboek Schouller

2026

Balotje gaat op vakantie.
Met de auto naar een ander land.
Balotje kijkt uit het raam. Naar de auto's en de mensen.
'Papa?' vraagt ze. 'Is er in dat andere land wel een vriend voor mij?'
'Een vriend?' vraagt papa.
'Ja,' zegt Balotje. 'Iemand om mee te spelen.'
'Natuurlijk is daar een vriend,' zegt papa.
'Overal kun je vrienden maken!'

BALOTJE

- Balotje en de boren
- Balotje en het paard (Vlag en Wimpel 2006)
- Balotje en de baby
- Balotje en Sinterklaas
- Balotje en het tasje van oma (Prentenboeken Top 10 2011)
- Balotje op ballet
- Balotje in de dierentuin
- Balotje bij de dokter

Voorwoord

Beste schoolleider,

Met veel plezier presenteren wij dit trajectboek voor scholen en bibliotheken die deelnemen aan het traject en effectonderzoek naar effectief onderwijs in leesbegrip binnen de aanpak van de Bibliotheek op school Plus.

Lezen is de sleutel tot leren. Het versterkt taalvaardigheid, vergroot de wereld van kinderen en draagt bij aan hun persoonlijke ontwikkeling. In dit traject gaan we samen ontdekken wat het geïntegreerd ontwikkelen van lezen, kennis en woordenschat kan betekenen voor het leesplezier én de leesvaardigheid van leerlingen. Door lezen te integreren in betekenisvolle thema's, hopen we dat kinderen beter en gemotiveerder gaan lezen. Een team van wetenschappers gaat onderzoeken wat het effect is van dit project.

De komende jaren gaan scholen, bibliotheken en onderzoekers intensief samenwerken. Dit trajectboek biedt gedurende het hele traject ondersteuning en omschrijft het bijbehorende onderzoek, de aanpak en de doelen. Het bevat praktische informatie om samen een mooie start te maken. Ook is er ruimte om opbrengsten van de studiebijeenkomsten en uitwisselingsgesprekken te noteren.

Wij zijn trots op deze samenwerking en dankbaar voor de inzet en openheid van alle deelnemende scholen en bibliotheken. Jullie betrokkenheid maakt het mogelijk om écht te leren wat werkt en daarmee het leesonderwijs te versterken, voor nu en in de toekomst.

Samen werken we aan een stevige basis voor lees- en leerplezier.

Veel leesplezier en succes gewenst!

Brenda Versluis en Charlotte Clarijs

Stichting Lezen

Taallab - Education Lab NL (Vrije Universiteit Amsterdam & Universiteit Maastricht)

Inhoud

Voorwoord.....	1
Beschrijving van het project.....	3
Uitgangspunten.....	3
Jouw rol als schoolleider	6
Studiebijeenkomsten, groepsobservaties, uitwisselingsgesprekken en werkbijeenkomsten	8
Periode tussen de modules	10
Bijeenkomsten met het leesteam	12
Onderzoek.....	15
Financiën.....	16
Planning (zelf in te vullen)	17
Contact.....	22
Notitieblad Studiebijeenkomst 1	23
Notitieblad Uitwisselingsgesprek Module 1	24
Notitieblad Borgingsgesprek Module 1.....	25
Notitieblad Studiebijeenkomst 2.....	26
Notitieblad Uitwisselingsgesprek Module 2.....	27
Notitieblad Borgingsgesprek Module 2.....	28
Notitieblad studiebijeenkomst 3	29
Notitieblad Uitwisselingsgesprek Module 3.....	30
Notitieblad Borgingsgesprek Module 3.....	31
Notitieblad studiebijeenkomst 4	32
Notitieblad Uitwisselingsgesprek Module 4.....	33
Notitieblad Borgingsgesprek Module 4.....	34
Notitieblad Slotbijeenkomst project dBos Plus	35

Beschrijving van het project

Uitgangspunten

De aanpak de Bibliotheek op school Plus (dBos Plus) benut de infrastructuur van de Bibliotheek op school (dBos) voor het implementeren en borgen van effectief leesonderwijs op basisscholen. Stichting Lezen koos als basis voor de aanpak het boek *Rijke taal* (2022) van Anneke Smits en Erna van Koeven (Hogeschool Windesheim). Naast een onderwijsadviseur die scholen inhoudelijk begeleidt, krijgt de leesmediaconsulent (lmc) vanuit de Bibliotheek op school in de aanpak een ondersteunende en adviserende rol.

De Bibliotheek op school Plus is ontwikkeld ten behoeve van een project dat deels wordt gefinancierd vanuit het Masterplan basisvaardigheden en dat loopt van 2024-2025 tot 2027-2028. Het project heeft de volgende doelstellingen:

- Implementatie en borging van dBos Plus op 100 Nederlandse basisscholen
- Onderzoek naar de effecten van dBos Plus op de leesmotivatie, het leesgedrag en de leesvaardigheid van leerlingen

Twee fases

Het project duurt vier schooljaren en heeft twee fases. In Fase 1 (schooljaar 2024-2025 en 2025-2026) voeren we de aanpak uit op zeven basisscholen, met ondersteuning door zes bibliotheken. Parallel hieraan loopt een implementatieonderzoek op basis waarvan we de aanpak waar nodig bijstellen. In Fase 2 (schooljaar 2025-2026 tot en met 2027-2028) implementeren we de (bijgestelde) aanpak in twee rondes: 40-50 basisscholen die dBos Plus implementeren in 2025-2026 en 2026-2027 en 40-50 basisscholen die dBos Plus implementeren in 2026-2027 en 2027-2028. Ook in deze fase is er flankerend onderzoek: een effectstudie en kwalitatief onderzoek naar de kwaliteit van de implementatie.

Effectief onderwijs in leesbegrip

Uit leesonderzoek is inmiddels veel bekend over wat er nodig is voor effectief leesonderwijs. Belangrijke pijlers zijn onder meer een integrale aanpak (dus niet het geïsoleerd oefenen van afzonderlijke taalvaardigheden), een thematische, kennisintensieve opzet en het werken met rijke boeken en teksten (zie Thoni Houtveen & Roel van Steensel (red.), *De zeven pijlers van onderwijs in begrijpend lezen*, 2022). Dezelfde principes zien we terug in het door Anneke Smits en Erna van Koeven geschreven boek *Rijke taal* (2022).

Werken met jeugdliteratuur

Rijke taal zet jeugdliteratuur centraal bij het behandelen van wereldoriëntatiethema's. Allereerst ligt daarbij de nadruk op het voorlezen van hoogwaardige jeugdliteratuur. Verder is het van belang dat leerkrachten en kinderen toegang hebben tot goede (verhalende) non-fictieboeken. In deze boeken kunnen leerkrachten teksten vinden voor de tekstlessen en kinderen kunnen ze kiezen bij het vrije-keuze lezen. Tenslotte is het voor het vrije-keuze lezen van belang dat er voldoende boeken in de schoolcollectie staan. Enerzijds om de leerlingen voldoende keuze te bieden, anderzijds om hier bij elk thema en voor elke groep een aantal passende fictieboeken uit te kunnen halen.

Combineren met een methode of methodiek

Scholen die deelnemen aan het project dBos Plus mogen zelf de keuze maken voor een methode of methodiek ten aanzien van het leesonderwijs. Het is binnen dit project met name van belang dat op school wordt gewerkt aan de transitie naar effectief leesonderwijs volgens de visie van de Bibliotheek op school Plus. Daarom wordt van deelnemende scholen verwacht dat er hoge eisen worden gesteld aan de uitvoering in de groepen. Deze eisen zijn in overeenstemming met de visie op leesonderwijs van het boek *Rijke taal* (2022) en in de lijn met de conceptkerndoelen Nederlands:

1. In elke deelnemende groep leest de leerkracht 30 minuten per dag voor uit een verhalend jeugdboek. Zie ook punt 5.
2. In elke deelnemende groep lezen de leerlingen 30 minuten per dag in een zelfgekozen boek.
3. In elke deelnemende groep spreken en schrijven de leerlingen 15 tot 30 minuten per dag met als doel actieve verwerking van het (voor)gelezen boek.
4. In de deelnemende groepen wordt gewerkt met brede thema's van 6-8 weken, verbonden aan wereldoriëntatie.
5. Elke deelnemende groep beschikt bij elk thema over een passend boekenaanbod: drie goede voorleesboeken net boven het leeftijdsniveau van de klas, die voldoen aan de definitie van een rijke tekst, [zoals geformuleerd door SLO](#). Hiervan worden er in elk geval twee voorgelezen. Daarnaast is er minstens één verhalend non-fictieboek beschikbaar.
6. De school is bereid om flexibel om te gaan met een methode/methodiek om aan deze eisen te kunnen voldoen of te kiezen voor een methode/methodiek die goed aansluit bij deze eisen.

Algemene opbouw

Binnen het project de Bibliotheek op school Plus is gekozen voor een vaste opbouw in de loop van twee schooljaren. Een belangrijke rol is weggelegd voor het leesteam van de school, dat bestaat uit in elk geval de schoolleider, de intern begeleider/ kwaliteitscoördinator, de taal/leescoördinator en de leesmediaconsulent. Een onderwijsadviseur begeleidt de school en het leesteam in het traject. Zie ook figuur 1 voor een schematisch overzicht.

Voor de zomer

Er vindt een kennismakingsgesprek plaats tussen het leesteam en de onderwijsadviseur. Dit gesprek staat in het teken van de planning, verwachtingen en behoeften.

Eerste jaar

Startbijeenkomst leesteam met de onderwijsadviseur: faciliteren, ondersteunen en borgen van duurzame verandering

Module 1 (sep-nov): voorlezen en denken over boeken

- Studiebijeenkomst voor het hele schoolteam verzorgd door de onderwijsadviseur
- Groepsobservaties door de onderwijsadviseur en een lid van het leesteam, met uitwisselingsgesprekken begeleid door de onderwijsadviseur
- Borgingsgesprek leesteam met de onderwijsadviseur
- Tussentijds overleg leesteam met de onderwijsadviseur
- Doorlopend uitwisselingsgesprekken tussen leerkrachten, begeleid door leden van het leesteam

Module 2 (feb-apr): vrije-keuzelezen en denken over boeken

- Studiebijeenkomst voor het hele schoolteam verzorgd door de onderwijsadviseur
- Groepsobservaties door de onderwijsadviseur en een lid van het leesteam, met uitwisselingsgesprekken begeleid door de onderwijsadviseur
- Borgingsgesprek leesteam met de onderwijsadviseur
- Tussentijds overleg leesteam met de onderwijsadviseur
- Doorlopend uitwisselingsgesprekken tussen leerkrachten, begeleid door leden van het leesteam

Tweede jaar

Module 3 (sep-nov): lezen van teksten in samenhang

- Studiebijeenkomst voor het hele schoolteam verzorgd door de onderwijsadviseur
- Groepsobservaties door de onderwijsadviseur en een lid van het leesteam, met uitwisselingsgesprekken begeleid door de onderwijsadviseur
- Borgingsgesprek leesteam met de onderwijsadviseur
- Tussentijds overleg leesteam met de onderwijsadviseur
- Doorlopend uitwisselingsgesprekken tussen leerkrachten, begeleid door leden van het leesteam

Module 4 (feb-apr): schrijven over boeken, teksten en thema's

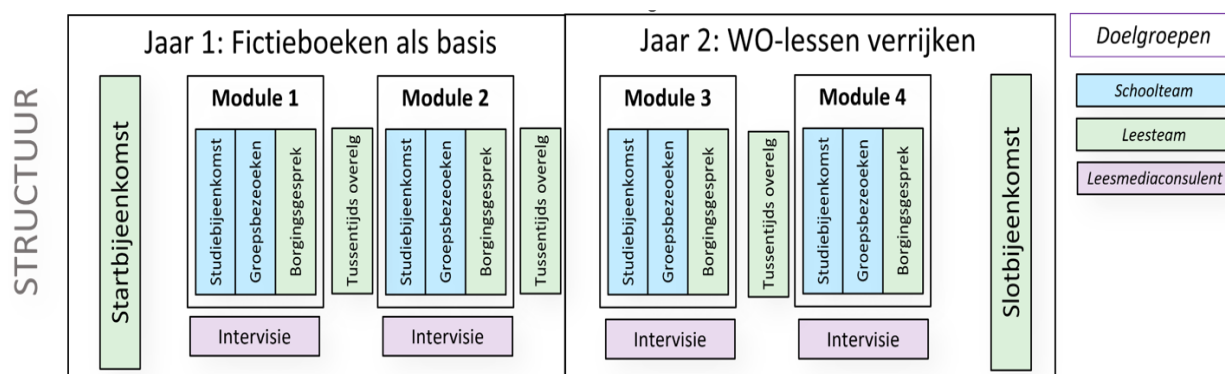
- Studiebijeenkomst voor het hele schoolteam verzorgd door de onderwijsadviseur
- Groepsobservaties door de onderwijsadviseur en een lid van het leesteam, met uitwisselingsgesprekken begeleid door de onderwijsadviseur
- Borgingsgesprek leesteam met de onderwijsadviseur
- Doorlopend uitwisselingsgesprekken tussen leerkrachten, begeleid door leden van het leesteam

Slotbijeenkomst met het leesteam: terug- en vooruitblikken (mei-aug)

- Afsluitend gesprek tussen onderwijsadviseur en leesteam na afronding van het traject tussen de onderwijsadviseur en het leesteam (terugkijken, successen en zorgen, vooruitkijken en borgen).

Overzicht

Figuur 1. Overzicht van het traject

Jouw rol als schoolleider

Als schoolleider ben je de drijvende kracht achter de succesvolle implementatie van het project dBos+ binnen jouw school. Jij creëert draagvlak, zorgt voor de juiste randvoorwaarden en ondersteunt het team in deze verandering. Door actief deel te nemen aan de studiebijeenkomsten en de bijeenkomsten van het leesteam, en door op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen, bewaak je de voortgang en borg je samen met de onderwijsadviseur de verbeteringen in het leesonderwijs. Daarnaast maak je financiële afspraken en faciliteer je tijd en middelen voor collega's om van en met elkaar te leren. Met jouw leiderschap en visie zorg je ervoor dat lezen een centrale plek krijgt in de school.

Taken

Verandertraject

- Bekend zijn met de kerncomponenten van geïntegreerd lees- en zaakvakonderwijs, en weten hoe leraren ondersteund moeten worden bij de implementatie daarvan:
 - Ervoor zorgen dat er dagelijks tijd is om voor te lezen en te lezen;
 - Faciliteren een cyclus van werkbijeenkomsten waarin leerkrachten onder andere gezamenlijk thema's kunnen voorbereiden en kwaliteitskaarten kunnen bespreken;
 - Zorgen voor een aantrekkelijk boekenaanbod;
 - Ervoor zorgen dat leraren zich competent en betrokken kunnen voelen;
 - Financiële afspraken maken met de bibliotheek.
- Deelnemen aan de studiebijeenkomsten en de bijeenkomsten van het leesteam
- Op de hoogte zijn van de ontwikkelingen in de school ten aanzien van dBos Plus
- Faciliteren van het schoolteam bij de diverse aspecten van het verandertraject, zoals tijd (op het rooster) en middelen (themagebonden collectie)

Verantwoordelijkheden

- Draagvlak uitbouwen
- Overzicht bewaren
- Financiële verantwoordelijkheid
- Voorwaarden scheppen voor het realiseren van de vijf belangrijkste aspecten van de aanpak:
 - 30 minuten per dag voorlezen
 - 30 minuten per dag vrije-keuzelezen
 - 15-30 minuten per dag denken, praten en schrijven over boeken
 - voldoende themagebonden collectie in de groepen: drie voorleesboeken en minimaal één verhalend non-fictieboek
 - werken met brede thema's van 6-8 weken
- Structureren van de verandering (borging)
- Autorisatie afname Monitor

Studiebijeenkomsten, groepsobservaties, uitwisselingsgesprekken en werkbijeenkomsten

Studiebijeenkomsten

De studiebijeenkomsten zijn bedoeld voor alle leerkrachten van groep 4 tot en met 8 en het leesteam, inclusief de leesmediaconsulent. Het is mogelijk om de leerkrachten van groep 1 tot en met 3 aan te laten sluiten bij deze bijeenkomsten, mits het maximum aantal deelnemers daarmee niet overschreden wordt. Voor de eerste bijeenkomst over voorlezen wordt dit sowieso aangeraden. De inhoud van de studiebijeenkomsten is op de verschillende scholen gebaseerd op dezelfde methodiek en uitgangspunten, maar de onderwijsadviseur stemt die wel af op de behoeften en mogelijkheden van de school (bijvoorbeeld ten aanzien van thematisch werken). Dit zijn de onderwerpen en de essentiële vragen per studiebijeenkomst. Voor meer informatie over de inhoud van de verschillende modules, zie [dit document](#).

Jaar 1

1. Voorlezen en denken over boeken
 - a. Welke plek heeft voorlezen in de begripsontwikkeling van kinderen?
 - b. Welke voorleesboeken leiden tot begripsontwikkeling?
 - c. Hoe denk je met kinderen na over voorleesboeken?

2. Vrije-keuzelezen en denken over boeken
 - a. Welke plek heeft vrije-keuzelezen in begripsontwikkeling van kinderen?
 - b. Welke boeken leiden bij vrije-keuzelezen tot begripsontwikkeling?
 - c. Hoe denk je met kinderen na over de boeken die ze lezen?

Jaar 2

3. Lezen van teksten in samenhang
 - a. Welke plek hebben teksten in de begripsontwikkeling van kinderen?
 - b. Welke teksten leiden tot begripsontwikkeling?
 - c. Hoe denk je met kinderen na over de teksten die ze lezen?

4. Schrijven over boeken, teksten en thema's
 - a. Hoe denk je met kinderen na door te schrijven over voorleesboeken, zelf gekozen boeken en teksten bij thema's?
 - b. Welke schrijfp opdrachten leiden tot begripsontwikkeling?

Groepsobservaties en uitwisselingsgesprekken

In overleg met het leesteam plant de onderwijsadviseur een aantal groepsobservaties. Hierbij komt de onderwijsadviseur samen met de leesmediaconsulent of leescoördinator kijken in de groep. Dit gebeurt op basis van vrijwilligheid. In totaal zijn er maximaal zes groepsobservaties (van 20-30 minuten) op één dag.

Na elke drie groepsobservaties is er een uitwisselingsgesprek tussen de betrokken leerkrachten, aangevuld met andere leerkrachten (dit kan per bouw), over wat ze hebben gedaan, gezien, gehoord en ervaren. Deze uitwisselingsgesprekken zijn gericht op reflectie en worden begeleid door de onderwijsadviseur en bijgewoond door de leescoördinator en de leesmediaconsulent. De onderwijsadviseur geeft schriftelijk feedback naar aanleiding van de groepsobservaties.

In de periode tussen de modules worden deze uitwisselingsgesprekken elke 4-6 weken gevoerd, begeleid door een lid van het leesteam. Aan een uitwisselingsgesprek doen 3-6 leerkrachten mee. Dit kan per bouw worden georganiseerd, maar dat hoeft niet. Als dit vaste groepjes zijn, dan scheidt dat de mogelijkheid om een ontwikkeling te delen met elkaar. Deze gesprekken in de periode tussen de modules worden bij voorkeur **niet** gekoppeld aan groepsobservaties, zodat het gesprek niet gericht is op feedback geven naar aanleiding van een observatie, maar op een gelijkwaardige uitwisseling tussen de leerkrachten. Is dit niet te vermijden, dan geeft de observant de feedback schriftelijk, zodat het gesprek in het teken kan staan van uitwisseling. Eventueel kan dit gekoppeld worden aan collegiale consultatie. In de periode tussen de modules kan het leesteam of de schoolleiding desgewenst groepsobservaties (inclusief nagesprek) doen bij de overige leerkrachten.

Terugkerende werkbijeenkomsten

Het leesteam zorgt ervoor dat er gedurende het schooljaar een cyclus tot stand komt van werkbijeenkomsten. Deze worden elke 4-6 weken gepland. Deze bijeenkomsten zijn nodig om het hele programma goed te implementeren in de school.

Tijdens de werkbijeenkomsten kunnen de volgende zaken aan bod komen:

- Het bespreken van kwaliteitskaarten, met betrekking tot verschillende deelgebieden van effectief leesonderwijs. De kwaliteitskaarten kunnen enerzijds dienen voor reflectie op de eigen praktijk en anderzijds voor het vastleggen (borgen) van gemaakte afspraken ten aanzien van de praktijk.
- Het voorbereiden van nieuwe thema's (minimaal vier weken voor de start, er is tijd nodig om te zorgen voor de juiste boeken).
- Het evalueren van thema's, afspreken welke aspecten van het thema vastgelegd worden, en conclusies trekken over het al dan niet terug laten keren van een thema. Hiermee kan de school een cyclus opbouwen van terugkerende thema's.
- Het meenemen/inwerken van nieuwe teamleden in werkwijze en visie dBos Plus
- Met elkaar afspreken wat de leerkrachten doen in de klas:
 1. Wat gaan we doen?
 2. Hoe gaan we dat doen?
- Met elkaar afspreken wat leerkrachten niet meer hoeven te doen. Met dBos Plus werk je immers aan verschillende leerdoelen binnen de leergebieden Nederlands, Mens & Maatschappij en Mens & Natuur. Het is niet de bedoeling dat er dubbel tijd besteed wordt aan die leerdoelen.

Periode tussen de modules

Aan de slag na een studiebijeenkomst: 6 praktische tips

In de periode tussen de groepsobservaties en de volgende studiebijeenkomst kan het lastig zijn om het enthousiasme en de wil om aan de slag te gaan even groot te houden als vlak na de vorige studiebijeenkomst en de groepsobservaties. We geven je een paar tips. En als deze niet werken: spreek een lid van het leesteam aan over de uitdaging die je ervaart. Het leesteam heeft in deze periode een extra overleg met de adviseur.

1. Gebruik de persoonlijke doelen die je aan het einde van de studiebijeenkomst hebt opgeschreven als houvast. Probeer elke dag iets te doen wat bijdraagt aan één of meer van deze doelen. Dat kan ook iets kleins zijn.

Tip voor het leesteam: laat de algemene doelen terugkomen op teamvergaderingen of andere overlegmomenten. Maak ze zichtbaar, bijvoorbeeld in lerarenkamer.

2. Bouw voor jezelf een leesroutine op voor het lezen van kinder- en jeugdboeken: kies een bepaald moment van de dag om te lezen of te luisteren. Meestal helpen de boeken om enthousiast te blijven.

Tip voor het leesteam: start met 'lezen bij de thee', één (wisselende) dag per twee weken leest het team tijdens de middagthee in de teamkamer 20-30 minuten in zijn/haar eigen boek.

3. Bouw net zo'n routine op ten aanzien van het voorlezen en vrije-keuzelezen in de groep. Kies voor vaste momenten, en wees consequent in het aanhouden van de beoogde tijdsduur. Daarmee laat je aan de kinderen zien dat je het belangrijk vindt en geef je hen (en jezelf) de kans om in het verhaal te komen en te blijven.

Tip voor het leesteam: ondersteun de leerkrachten door op schoolniveau keuzes te maken ten aanzien van het rooster.

4. Ga er niet van uit dat alles meteen goed moet gaan. Jullie zijn met een grote verandering bezig en dat kost tijd. Er is een fase van experimenteren, uitwisselen, imiteren wat collega's doen en daar kun je tijd voor nemen.

Tip voor het leesteam: om te experimenteren is vertrouwen nodig, om uit te wisselen is overleg nodig, om te imiteren is collegiale consultatie nodig. Waarschijnlijk kan het leesteam hiervoor van betekenis zijn.

5. Gebruik de momenten die gepland zijn voor het voeren van uitwisselingsgesprekken: bespreek daarin met je collega's wat je bij de leerlingen en bij jezelf ziet, hoort en voelt ten aanzien van het onderwerp dat centraal staat. Wees kwetsbaar als je het lastig vindt, wees dienstbaar als het je goed afgaat. Uit onderzoek weten we dat leerkrachten het meest leren van elkaar.

Tip voor het leesteam: zorg dat er ongeveer elke 4-6 weken tijd wordt ingeruimd voor de uitwisselingsgesprekken.

6. Wees niet bang voor de LVS toets begrijpend lezen. Deze nieuwe aanpak is niet gericht op het correct beantwoorden van toetsvragen, maar op het verhogen van het leesbegrip. Op termijn zie je dat ook terug in de LVS toets begrijpend lezen.

Tip voor de schoolleider en de intern begeleider/kwaliteitscoördinator: stel realistische verwachtingen ten aanzien van de resultaten, bespreek dit indien nodig met de adviseur.

Bijeenkomsten met het leesteam

Kennismakingsgesprek

Het leesteam (inclusief de leesmediaconsulent) heeft voor de zomervakantie een kennismakingsgesprek met de onderwijsadviseur. Het gesprek vindt plaats op de school en duurt ongeveer 90 minuten. Verslaglegging vindt plaats door de school. Doelen van het gesprek zijn de volgende:

- Kennismaken
- Startsituatie, verwachtingen en veranderbehoeften van de school in kaart brengen
- Eventuele aandachtspunten bespreken
- Een planning maken voor het vervolg van het traject, inclusief de tussentijdse uitwisselingsgesprekken (zie Beschrijving studiebijeenkomsten, groepsobservaties en uitwisselingsgesprekken)

Startbijeenkomst

De startbijeenkomst is de eerste inhoudelijke bijeenkomst van het leesteam met de onderwijsadviseur en vindt plaats tussen de zomervakantie en de eerste studiebijeenkomst. In deze bijeenkomst wordt besproken wat de interventie dBos Plus precies inhoudt, de visie op het verandertraject, hoe het onderzoek eruit ziet en welke randvoorwaarden nodig zijn om de interventie zo goed mogelijk vorm te geven. Dit wordt besproken vanuit het perspectief van:

- leesomgeving
- leesteam
- schoolleider
- leergemeenschap
- borging

Borgingsgesprekken

De borgingsgesprekken worden gevoerd na de groepsobservaties en de uitwisselingsgesprekken (zie Beschrijving studiebijeenkomsten, groepsobservaties en uitwisselingsgesprekken). Ze duren 60-90 minuten en vinden op dezelfde dag plaats. Het gaat dus om vier borgingsgesprekken in de loop van het traject. In de borgingsgesprekken wordt het volgende besproken:

- Terugblik op de studiebijeenkomst en de ontwikkelingen in de groepen ten aanzien van het onderwerp dat in de afgelopen studiebijeenkomst en in de uitwisselingsgesprekken centraal stond
- Wat is opgevallen tijdens de groepsobservaties?
- Zijn er nog leraren die extra begeleiding nodig hebben? Waarom?
- Wie kan die begeleiding het best op zich nemen?
- Worden er nog aanvullende observaties met nagesprek gedaan in de tussenperiode tot de volgende module? Wie voert dit uit?
- Op welke manier worden de uitwisselingsgesprekken georganiseerd en gepland in de tussenperiode tot de volgende studiebijeenkomst?

- Het bespreken van de kwaliteitskaart en nagaan welke aanpassingen nodig zijn voor deze specifieke school.
- Besluiten of de kwaliteitskaart al kan worden vastgesteld, of later terug moet komen bij een overleg van het leesteam.

Tussentijds overleg

Dit overleg wordt gepland tussen de modules, na de groepsobservaties en het borgingsgesprek. Het doel is om met elkaar na te gaan in hoeverre er extra inspanningen nodig zijn om de ontwikkeling van de leraren op het lopende onderwerp op gang te houden. Ook wordt besproken hoe het gaat met het voeren van de uitwisselingsgesprekken en eventuele door het leesteam uitgevoerde groepsobservaties. Tenslotte kan er vooruitgeblikt worden naar de volgende studiebijeenkomst.

Slotbijeenkomst

De slotbijeenkomst is een afsluitend gesprek van een uur dat plaatsvindt na afsluiting van het traject tussen de onderwijsadviseur en het leesteam. De volgende onderwerpen komen aan bod:

- Hoe is het traject ervaren?
- Hoe wordt naar de opbrengsten gekeken? Wat loopt goed en waar zijn zorgen over?
- Hoe worden de veranderingen geborgd in de school nu het begeleidingstraject afgesloten is?
- Wat heeft de school nodig als vervolg op het traject?

Aandachtspunten voor het leesteam

1. Denk vroegtijdig na over de manier waarop er tijd kan worden vrijgemaakt voor 30 minuten voorlezen, 30 minuten vrije-keuzelezen en 15 tot 30 minuten denken, schrijven en praten over boeken en het thema. Dit doe je 'in plaats van' en niet 'erbovenop'.
2. Maak met elkaar afspraken over wie welke rol op zich neemt (bijvoorbeeld ten aanzien van het lerarenteam): wie is bij de groepsobservaties, wie stuurt het inroosteren van voorlezen en vrije-keuzelezen aan, wie begeleidt de uitwisselingsgesprekken in de tussenperiode, wie is contactpersoon voor de adviseur? Zie ook het document Rolverdeling en taken dBos+.
3. Zorg dat het leesteam ongeveer één keer per maand bij elkaar komt, inclusief de al geplande bijeenkomsten met de adviseur, om de voortgang van het traject te bespreken en de manier waarop het doorwerkt in de school.
4. Zorg dat het lerarenteam goed weet wie er in het leesteam zit en welke rol jullie hebben.
5. Maak onderscheid tussen nagesprekken bij een observatie (gericht op feedback) en uitwisselingsgesprekken.

6. Koppel de uitwisselingsgesprekken aan bestaande overleggen, zoals bouwoverleg of themavoorbereiding. Neem ze op in de jaarplanning, net als andere bijeenkomsten en overleggen.
7. Check de tips in de beschrijving van de periode tussen de modules.

Onderzoek

Ter informatie: aan dit project is een onderzoek verbonden. Scholen die al in 2024 en 2025 deelnamen, maken deel uit van dit onderzoek. Scholen die in 2025 zijn aangemeld en in 2026 starten niet. Dit onderzoek richt zich op het effect van de Bibliotheek op school Plus op het leerkrachthandelen in de klas en op het leesgedrag, de leesattitude en de leesresultaten van leerlingen. Het wordt uitgevoerd door Education Lab NL, een samenwerking tussen onderzoekers van de Universiteit Maastricht en de Vrije Universiteit Amsterdam. De resultaten worden in 2028 verwacht.

Voor vragen over het onderzoek kun je contact opnemen met Charlotte Clarijs via dbosplus@lezen.nl

Financiën

Voor dit project kan er via de bibliotheek een subsidie worden aangevraagd:

Masterplan basisvaardigheden dBos Plus

Subsidieverstrekker: Stichting Lezen

Bedrag: € 16.500

Frequentie: eenmalig

Stichting Lezen heeft voor de Bibliotheek het document *Financiën bibliotheken dBos+* geschreven, dat is verspreid onder de deelnemende bibliotheken. Bij dit document hoort de *Rekentool dBos+*, dat door de Bibliotheek, samen met de school, kan worden gebruikt om de kosten van deelname aan het project op een rijtje te zetten. Op basis daarvan kunnen de Bibliotheek en de school afspraken maken over de financiering.

Er zijn globaal drie kostenposten:

- **Kosten voor de begeleiding door de onderwijsadviseur.** Stichting Lezen heeft een prijsafpraak gemaakt met de betrokken organisaties, zodat deze kosten voor alle deelnemers gelijk zijn.
- **Kosten voor de uren van medewerkers.** Zowel van het schoolteam als van de leesmediaconsulent wordt een investering in uren gevraagd. Het aantal uren kan tijdens het project hoger uitvallen dan in de reguliere situatie. De Bibliotheek kan de subsidie van het Masterplan basisvaardigheden gebruiken om extra uren van de leesmediaconsulent te financieren. Deze subsidie is niet bedoeld voor de financiering van extra uren van het schoolteam.
- **Kosten voor collectie.** Kinder- en jeugdboeken zijn de belangrijkste leermiddelen bij dBos Plus en daarom is voor elke groep per thema een themagebonden collectie van 4-5 boeken noodzakelijk: 3 voorleesboeken (waarvan er 2 worden voorgelezen) en 1-2 kwalitatief hoogwaardige non-fictieboeken. Het kan noodzakelijk blijken deze aan te schaffen. Daarnaast is voor het vrije-keuzelezen een goede schoolbibliotheek nodig, met minimaal 7 boeken per leerling. Afhankelijk van de bestaande situatie kan het noodzakelijk zijn om extra boeken aan te schaffen.

Planning (zelf in te vullen)

Hieronder vind je alle gebeurtenissen tijdens het dBos Plus traject. Een deel van deze gebeurtenissen moet je zelf inplannen. Een ander deel wordt voor je ingepland, bijvoorbeeld door de onderwijsadviseur, of door het leesteam.

Gebruikte afkortingen:

OA: onderwijsadviseur

LT: leesteam (directeur, ib-er, leescoördinator, leesmediaconsulent)

SL: schoolleider

LLN: leerlingen

LKR: leerkrachten

LMC: leesmediaconsulent

LC: leescoördinator

Algemeen	Wie plant het in?	Wie is aanwezig?	Wanneer	Notitie
Kick-off (online)	Stichting Lezen	OA, LT	2,3,4 of 5 juni	Meer teamleden zijn welkom!
Kennismakingsgesprek voor de zomervakantie	OA	OA, LT	<i>Tussen 23 mei en 30 juni</i>	
Startbijeenkomst leesteam	SL	OA, LT	<i>Start schooljaar</i>	
Organiseren gesprekscyclus	LT	Verschilt	<i>Eens per 4-6 weken</i>	

Jaar 1

Module 1	Wie plant het in?	Wie is aanwezig?	Wanneer?	Notities
Studiebijeenkomst 1	SL en OA	Allen		
Observaties in de groepen en uitwisselingsgesprekken na module 1	SL	OA, LC, LMC, LKR		
Bijeenkomst leesteam en borgingsgesprek	SL	LT		
Invullen Monitor -leerlingen -leerkrachten -leesmediaconsulent	LMC	LLN LKR LMC LC	<i>Tussen 17 sept en 18 oktober 2025</i>	
Invullen logboek na module 1	OA	OA		
Invullen vragenlijst na module 1	SL	SL		
Tussentijds overleg tussen OA en LT (bedoeld voor vinger aan de pols)	OA of LT	AO, LT		

Jaar 1

Module 2	Wie plant?	Wie is aanwezig?	Wanneer?	Notitie
Observaties in de groepen en uitwisselingsgesprekken na module 2	SL	OA, LC, LMC, LKR		
Bijeenkomst leesteam en borgingsgesprek	SL			
Aanleveren LVS gegevens	Taallab	Actie door schoolleider		Taallab benadert je hiervoor.
Invullen logboek na module 2	OA	OA		
Invullen vragenlijst na module 2	SL	SL		
Tussentijds overleg tussen OA en LT (bedoeld voor vinger aan de pols)	OA of LT	OA LT		

Jaar 2

Module 3	Wie plant het in?	Wie is aanwezig?	Wanneer?	Notitie
Observaties in de groepen en uitwisselingsgesprekken na module 3	SL	OA, LC, LMC, LKR		
Bijeenkomst leesteam en borgingsgesprek	SL	LT		
Invullen Monitor - leerlingen - leerkrachten - leesmediaconsulent	LMC	LLN LKR LMC LC		
Invullen logboek na module 3	OA	OA		
Invullen vragenlijst na module 3	SL	SL		
Tussentijds overleg tussen OA en LT (bedoeld voor vinger aan de pols)	OA of LT	OA LT		

Jaar 2

Module 4	Wie plant het in?	Wie is aanwezig?	Wanneer?	Notities
Studiebijeenkomst 4	SL en OA	allen		
Observaties in de groepen en uitwisselingsgesprekken en na module 4	SL	OA, LC, LMC, LKR		
Bijeenkomst leesteam en borgingsgesprek	LT			
Aanleveren LVS gegevens	Taallab	Actie door schoolleider		Taallab benadert je hiervoor.
Invullen logboek na module 4	OA	OA		
Invullen vragenlijst na module 4	SL	SL		
Tussentijds overleg tussen OA en LT (bedoeld voor vinger aan de pols)	OA of LT	OA LT		

Algemeen	Wie plant het in?	Wie is aanwezig?	Wanneer	Notitie
Slotbijeenkomst project	OA en SL	OA, LT		

Contact

Heb je vragen over het traject van De Bibliotheek op school Plus? We helpen je graag verder.

Veelgestelde vragen

Misschien staat jouw vraag al tussen de antwoorden op de veelgestelde vragen. Neem gerust een kijkje: [De Bibliotheek op school Plus](#)

Neem contact met ons op

Staat je vraag er niet bij of heb je behoefte aan persoonlijk contact? Mail ons gerust op dbosplus@lezen.nl.

Vermeld bij je bericht:

- de naam van je organisatie of school
- jouw rol in het dBos Plus traject
- het onderwerp van je vraag (bijv. onderzoek, planning, aanpak)
- je contactgegevens

Notitieblad Studiebijeenkomst 1

Wat heb je geleerd in deze studiebijeenkomst? Wat zijn je doelen voor de komende periode?

Notitieblad Uitwisselingsgesprek Module 1

Notitieblad Borgingsgesprek Module 1

Notitieblad Studiebijeenkomst 2

Wat heb je geleerd in deze studiebijeenkomst? Wat zijn je doelen voor de komende periode?

Notitieblad Uitwisselingsgesprek Module 2

Notitieblad Borgingsgesprek Module 2

Notitieblad studiebijeenkomst 3

Wat heb je geleerd in deze studiebijeenkomst? Wat zijn je doelen voor de komende periode?

Notitieblad Uitwisselingsgesprek Module 3

Notitieblad Borgingsgesprek Module 3

Notitieblad studiebijeenkomst 4

Wat heb je geleerd in deze studiebijeenkomst? Wat zijn je doelen voor de komende periode?

Notitieblad Uitwisselingsgesprek Module 4

Notitieblad Borgingsgesprek Module 4

Notitieblad Slotbijeenkomst project dBos Plus